

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie ze skargi Prokuratury Okręgowej w Ł.
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem
Sądu Rejonowego w K. VIII Wydziału Rodzinny i Nieletnich
z siedzibą w Ł. z dnia 20 sierpnia 2013 r., sygn. akt VIII RC (...)
z powództwa P. S.
przeciwko K. W. - reprezentowanemu przez kuratora M. S. W.
o ustalenie ojcostwa,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 23 czerwca 2020 r., sygn. akt XII Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża skarżącego kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 23 czerwca 2020 r. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację P. S. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 12 lipca 2019 r., w sprawie ze skargi Prokuratury Okręgowej w Ł. o wznowienie postępowania w sprawie z powództwa P. S. przeciwko K. W. o ustalenie ojcostwa, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z 20 sierpnia 2013 r. oraz nie obciążył powoda

obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu apelacyjnym.

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł P. S., wskazując na naruszenie art. 6 k.c. w zw. z art. 85 § 1 k.r.o., art. 233 § 1 k.p.c. i art. 401 pkt 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie spełniać przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą

być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Podał, że wniesiona skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, skoro sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistej obrazy przepisów regulujących rozkład ciężaru dowodu w sprawach o ustalenie ojcostwa, uznał, iż zachodzą przesłanki do wznowienia postępowania w sytuacji, gdy jedynym zarzutem wskazanym w skardze i podnoszonym w toku procesu był zarzut bierności ustanowionego przez sąd kuratora oraz nie ocenił przesłanek wniesionej przez prokuratora skargi pod kątem działania w celu ochrony praw dziecka lub interesu społecznego.

6. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z samej jej treści wynika w sposób jednoznaczny, że wskazane w skardze podstawy zasługują na uwzględnienie. Oznacza to, że z argumentów przedstawionych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, bez konieczności dokonywania pogłębionej analizy, wynika jaskrawa sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni i niepozostawiającymi sądowi swobody oceny albo z podstawowymi zasadami orzekania obowiązującymi w demokratycznym państwie prawa. O ile bowiem do uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawy są usprawiedliwione, o tyle do przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędna jest jej oczywista zasadność w wyżej przedstawionym rozumieniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się również, że dla stwierdzenia, że w sprawie wystąpiła przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący powinien wskazać konkretne, naruszone przez sąd przepisy, a także powinien przytoczyć odpowiednie argumenty wyjaśniające, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem,

w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 września 2013 r., III SK 4/13).

7. Skarga nie zawiera dostatecznych argumentów świadczących o występowaniu w sprawie tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Wskazując na kwalifikowane naruszenie przepisów prawa skarżący ograniczył się do podania, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistej obrazy przepisów regulujących rozkład ciężaru dowodu w sprawach o ustalenie ojcostwa, wadliwie uznał, że zachodzą przesłanki do wznowienia postępowania w sytuacji, gdy jedynym zarzutem wskazanym w skardze i podnoszonym w toku procesu był zarzut bierności ustanowionego przez sąd kuratora. Skarżący nie przedstawił jednak żadnej szerszej argumentacji, odwołując się jedynie do podstaw skargi kasacyjnej i ich uzasadnienia. Nie podał, w ramach wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia, jakie konkretnie przepisy prawa zostały naruszone, w jaki sposób oraz nie wykazał, że naruszenie takie doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Uszło uwagi skarżącego, że przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz wnioski o przyjęcie skargi do rozpoznania wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), stanowią dwa odmienne, z uwagi na funkcje, jakie pełnią, niezależne od siebie wymagania skargi kasacyjnej. Skarżący, formułując więc wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie, powinien przedstawić wyodrębniony, samodzielny wywód prawny odnoszący się do wskazanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Samo enigmatyczne odwołanie się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych jest niewystarczające.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnieniu skarżący szerzej rozwinął jedynie argumentację dotyczącą wskazania, że zgodnie z art. 86 k.r.o. powództwo o ustalenie lub zaprzeczenie ojcostwa oraz ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa może wytoczyć także prokurator, jeżeli wymaga tego dobro dziecka lub ochrona interesu społecznego. Zdaniem skarżącego oczywiste jest, że w przedmiotowej sprawie działanie prokuratora nie miało nic wspólnego z dobrem powoda i doprowadziło w istocie do sytuacji, gdy powód nie ma ustalonego ojca, co nie jest zgodne z interesem społecznym.

Rozumowanie takie nie prowadzi do przyjęcia, że skarżący wykazał przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Legitymacja prokuratora w niniejszym postępowaniu nie jest bowiem legitymacją czynną jak w sprawach wymienionych w treści art. 86 k.r.o., lecz ma swoje podstawy w treści art. 60 § 2 k.p.c., który stanowi, że prokurator może zaskarżyć każde orzeczenie sądowe, od którego służy środek odwoławczy. Artykuł ten daje prokuratorowi prawo do zaskarzania każdego orzeczenia sądowego, od którego przysługuje środek odwoławczy, niezależnie od tego, czy brał już udział w toczącym się postępowaniu, czy do tej pory do procesu nie przystąpił. Uprawnienie do zaskarżenia orzeczenia nie jest uzależnione od udziału prokuratora w postępowaniu poprzedzającym wydanie zaskarżanego orzeczenia. W niniejszej sprawie prokurator wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z 20 sierpnia 2013 r., jako podstawę wskazując, że doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Ustanowiony kurator dla nieżyjącego pozwanego K. W. nie zajął w sprawie żadnego stanowiska, pozostawiając powództwo do uznania sądu. Kurator ten nie ustalił żadnych okoliczności dotyczących K. W., a nadto nie wniósł apelacji, mimo ustalenia ojcostwa K. W. wobec P. S.. Tym samym interesy K. W. w toku postępowania w istocie nie były reprezentowane.

W sprawie brak więc było potrzeby oceny czynności dokonanych przez prokuratora przez pryzmat art. 86 k.r.o. i rozstrzygania, czy były one zgodne z dobrem dziecka lub ochroną interesu społecznego. Tym samym wskazanie na oczywiste naruszenie tego przepisu nie może prowadzić do przyjęcia, że skarżący wykazał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

8. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), o kosztach postępowania kasacyjnego, mając na względzie charakter i okoliczności sprawy, orzekając zgodnie z art. 102 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.